

Przedmiotowe zasady oceniania z języka polskiego

I. Zasady oceniania

1. Ocena śródroczna i końcowa wystawiana jest z przynajmniej trzech ocen cząstkowych (przy dwóch godzinach tygodniowo) i przynajmniej czterech (przy trzech godzinach tygodniowo). Nie jest ona średnią ocen cząstkowych. Przy wystawianiu oceny uwzględniane są: wiedza, umiejętności, aktywność, samodzielność, systematyczność, zaangażowanie.
2. Uczeń, który opuścił 50% przewidzianych w danym semestrze zajęć edukacyjnych jest niesklasyfikowany z przedmiotu.
3. Większą wagę mają oceny ze sprawdzianów, prac klasowych, kartkówek, odpowiedzi ustnych, prac domowych.
4. Przy ocenie wypowiedzi pisemnych i ustnych ocenia się jasność, precyzję wyrażanych myśli, kompozycję wypowiedzi, poprawność językową i merytoryczną.
5. Uczeń oceniany jest za aktywność na lekcji. Może to być ocena lub plusy (pięć), które są równoznaczne ocenie bardzo dobrej.
6. Uczeń oceniany jest na bieżąco. Ocena jest jawna zarówno dla ucznia jak i jego rodziców/prawnych opiekunów.
7. Uczeń oraz jego rodzice/prawni opiekunowie mają wgląd do prac.
8. Uczeń ma prawo poprawiać oceny negatywne i pozytywne.
9. W ciągu semestru uczeń może zgłosić dwa nieprzygotowania do lekcji bez podania przyczyny. Należy je zgłosić na początku lekcji. Kolejne nieprzygotowanie skutkuje oceną niedostateczną.
10. Nieobecność na lekcji nie zwalnia ucznia z przygotowania do lekcji (chyba, że jest to dłuższa nieobecność spowodowana np. chorobą). Należy to zgłosić nauczycielowi na początku lekcji.
11. Kartkówki, testy i inne formy sprawdzania wiedzy zapowiadane są co najmniej tydzień wcześniej.
12. Uczeń może pisać niezapowiedziany test czytania ze zrozumieniem lub kartkówkę z trzech ostatnich lekcji.
13. Uczeń może pisać kartkówkę ze znajomości lektury w planowanym dniu jej omawiania.
14. Sprawdzian wiadomości zapowiadany jest z dwutygodniowym wyprzedzeniem.
15. Uczeń zobowiązany jest poprawiać/zaliczyć sprawdzian w ciągu dwóch tygodni lub w terminie ustalonym z nauczycielem.
16. Uczeń, który na sprawdzianie pracuje niesamodzielnie, otrzymuje ocenę niedostateczną.
17. Wszelkie prace pisemne sprawdzane są przez nauczyciela w ciągu dwóch tygodni.
18. Prace ucznia są przechowywane przez nauczyciela do końca roku szkolnego.
19. Uczeń zobowiązany jest do posiadania na lekcji zeszytu przedmiotowego, podręcznika lub omawianej lektury.
20. W zeszycie przedmiotowym uczeń zapisuje notatki z lekcji, notatki własne oraz prace domowe.
21. Nieoddanie pracy domowej (np. karty pracy) jest równoznaczne z oceną niedostateczną.
22. Nauczyciel indywidualizuje pracę z uczniem na zajęciach lekcyjnych poprzez dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych uczniów.

II. Formy sprawdzania osiągnięć ucznia

- praca klasowa
- testy wiadomości
- sprawdziany
- testy czytania ze zrozumieniem
- kartkówki sprawdzające znajomość lektur
- kartkówki z trzech ostatnich lekcji
- zadania domowe
- dyktando
- referaty
- odpowiedzi ustne
- aktywność na lekcji
- własne teksty kultury (np. recenzja, opowiadanie, reportaż)
- matury próbne
- praca w grupach
- prezentacje
- ćwiczenia i zadania praktyczne
- udział w konkursach

III. Kryteria oceniania

niedostateczny	poniżej 20%
niedostateczny +	20% – 29%
dopuszczający	30% – 42%
dopuszczający +	43% – 49%
dostateczny	50% – 62%
dostateczny +	63% – 74%
dobry	75% – 82%
dobry +	83% – 89%
bardzo dobry	90% – 95%
bardzo dobry +	96% – 99%
celujący	100%

Ocena niedostateczna

Uczeń nie opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- ma fragmentaryczną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej
- pobieżnie zna treść i problematykę omawianych lektur
- rozpoznaje tylko podstawowe związki przyczynowo-skutkowe w zakresie wiedzy o kulturze
- sytuuje w czasie i przestrzeni tylko najważniejsze wydarzenia literackie
- odszukuje tylko najważniejsze informacje w tekście
- objaśnia z pomocą nauczyciela znalezione informacje
- posługuje się podstawowymi odmianami polszczyzny
- dostrzega i koryguje niektóre typy błędów językowych
- przedstawia przy pomocy nauczyciela wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej
- redaguje z pomocą nauczyciela teksty własne

Ocena dostateczna

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:

- ma częściową wiedzę i spełnia podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej
- zna treść i problematykę większości lektur obowiązkowych
- wskazuje podstawowe wydarzenia literackie
- przyporządkowuje poznany tekst kultury do określonej epoki literackiej
- dokonuje analizy porównawczej utworów
- wykorzystuje znalezione informacje i przeprowadza analizę źródeł informacji
- posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej
- dostrzega różne typy błędów językowych
- przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej
- redaguje teksty własne
- aktywnie słucha wykładu i potrafi go streścić
- odróżnia fakty od opinii

Ocena dobra

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:

- ma podstawową wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej i posługuje się nimi w sytuacjach typowych
- dobrze zna treść i problematykę lektur obowiązkowych
- samodzielnie dokonuje analizy wskazanego tekstu kultury
- znajduje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach
- przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji
- sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej
- rozróżnia pojęcia błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej, rozpoznaje i poprawia różne typy błędów językowych
- samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej
- sprawnie redaguje teksty własne
- aktywnie słucha wykładu, potrafi go streścić i w punktach zapisać najważniejsze tezy
- odróżnia fakty od opinii, tworzy własne opinie

Ocena bardzo dobra

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:

- ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej i posługuje się nimi w sytuacjach problemowych
- szczegółowo zna treść i problematykę lektur obowiązkowych
- samodzielnie interpretuje tekst literacki w różnych kontekstach

- hierarchizuje pod względem stopnia ważności wydarzenia literackie, uzasadnia swój wybór
- przeprowadza rozmaite interpretacje tekstów kultury
- samodzielnie ocenia wydarzenia kulturalne
- sprawnie redaguje teksty własne i cudze
- aktywnie słucha wykładu, potrafi wykonać notatki w różnorodny sposób
- aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji
- formułuje własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami

Ocena celująca

- uczeń w pełni opanował wiadomości i umiejętności na ocenę bardzo dobrą
- ma pełną wiedzę historycznoliteracką i posługuje się nią w różnych sytuacjach problemowych
- czyta ze zrozumieniem trudny tekst literacki i samodzielnie go interpretuje
- zauważa rozmaite interpretacje tekstów kultury i ocenia je
- wykorzystuje bogate konteksty
- formułuje i rozwiązuje problemy badawcze
- podejmuje swobodną dyskusję na różne tematy
- podejmuje polemikę
- sprawnie posługuje się językiem

Wymagania edukacyjne z języka polskiego

(po szkole podstawowej)

1.	Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą.
2.	Na ocenę dopuszczającą uczeń: <ul style="list-style-type: none">• wyjaśnia pojęcia: antyk, klasycyzm, monoteizm, politeizm• określa ramy czasowe starożytności• wymienia najważniejszych filozofów starożytnej Grecji• wyjaśnia etymologię oraz znaczenie słowa filozofia• rozpoznaje najważniejsze zabytki starożytnej Grecji i Rzymu• omawia elementy budowy teatru greckiego• streszcza <i>Antygonę</i> Sofoklesa oraz wymienia racje Kreona i racje Antygony• wymienia najważniejszych bogów greckich• streszcza fragmenty <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i>; wymienia najważniejszych bohaterów• wyjaśnia pochodzenie pojęcia mecenas sztuki w nawiązaniu do biografii Horacego• wyjaśnia pojęcie horacjanizm• wyjaśnia, czym jest Biblia; podaje przykłady ksiąg wchodzących w skład Starego i Nowego Testamentu• streszcza opisy powstania świata i człowieka według Biblii• opowiada historię Hioba i przedstawia kompozycję Księgi Hioba• wyjaśnia, kim był Kohelet,• definiuje pojęcia: psalm, psalterz• streszcza fragmenty Pieśni nad Pieśniami• streszcza fragmenty Apokalipsy św. Jana• wymienia najważniejsze wydarzenia związane z początkiem i końcem średniowiecza• wymienia filozofów okresu średniowiecza• rozpoznaje najważniejsze zabytki romańskie i gotyckie• czyta ze zrozumieniem <i>Bogurodzicę</i>• relacjonuje treść <i>Lamentu świętokrzyskiego</i>• streszcza żywot św. Aleksego• streszcza fragmenty <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i>• opisuje postać św. Franciszka z Asyżu• streszcza fragmenty <i>Pieśni o Rolandzie</i> i przedstawia genezę utworu• streszcza fragmenty <i>Dziejów Tristana i Izoldy</i>; wymienia najważniejszych bohaterów utworu• definiuje pojęcie kroniki; opisuje obowiązki króla przedstawione przez Galla Anonima• omawia fabułę <i>Boskiej komedii</i> i wymienia przewodników Dantego po zaświatach• wyjaśnia pojęcie: język praindoeuropejski; wymienia grupy języków słowiańskich• wyjaśnia pojęcie retoryka• definiuje akt komunikacji językowej; wymienia, co składa się na akt komunikacji• wymienia funkcje wypowiedzi• odczytuje wskazówki dotyczące interpretacji tekstów kultury• porządkuje informacje zawarte w tekście• posługuje się nowo poznany słownictwem• przedstawia strukturę wypowiedzi argumentacyjnej; wymienia rodzaje argumentów• odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie

- wymienia umowne daty wskazujące na początek i koniec renesansu w Europie i Polsce, wyjaśnia znaczenie i pochodzenie nazwy epoki, dostrzega powiązania pomiędzy renesansem a antykiem
- rozpoznaje dzieła sztuki renesansowej i wymienia najważniejszych twórców renesansu
- relacjonuje treść fragmentów *Żywota człowieka poczciwego* Mikołaja Reja i wskazuje adresata utworu
- relacjonuje treść wiersza *Czego chcesz od nas, Panie* J. Kochanowskiego, określa rodzaj liryki, wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego
- definiuje gatunek: pieśń
- wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego omawianych pieśniach Jana Kochanowskiego
- odnosi *Treny* Jana Kochanowskiego do jego biografii, relacjonuje treść wybranych trenów, definiuje tren
- relacjonuje treść psalmów Jana Kochanowskiego, definiuje psalm, wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego w psalmach
- relacjonuje treść *Odprawy posłów greckich* Jana Kochanowskiego i przedstawia genezę utworu
- relacjonuje argumentację zaprezentowaną przez Piotra Skargę w *Kazaniach sejmowych*, wyjaśnia pojęcie: retoryka
- wymienia powody stosowania wielkiej litery
- wymienia części mowy, z którymi partykułę *nie* piszemy łącznie oraz części mowy, z którymi partykułę *nie* piszemy rozdzielnie
- definiuje pojęcia: streszczenie i parafraza
- wyjaśnia etymologię terminu barok, określa ramy czasowe epoki
- rozpoznaje i wymienia cechy stylu barokowego na przedstawionych przykładach, wymienia najważniejszych twórców okresu baroku
- odczytuje ze zrozumieniem wiersze Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, wskazuje podmiot liryczny, adresata lirycznego oraz określa sytuację liryczną
- wskazuje podmiot liryczny, adresata lirycznego i określa sytuację liryczną w wierszach Daniela Naborowskiego
- na podstawie wiersza *Do trupa* Jana Andrzeja Morsztyna definiuje sonet
- relacjonuje treść fragmentów *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska, definiuje sarmatyzm, wymienia jego wady i zalety
- streszcza fabułę *Romea i Julii* W. Szekspira, wymienia bohaterów dzieła, przedstawia genezę utworu
- streszcza fabułę *Makbeta* W. Szekspira, wymienia bohaterów dzieła, przedstawia genezę utworu
- potrafi zrelacjonować treść *Skapca* Moliera, wymienia bohaterów dzieła
- wymienia zasady pisowni *-ji*, *-ii* oraz *-i* w zakończeniach niektórych rzeczowników
- wymienia zasady zapisu *ą* i *ę*, *om*, *on*, *em*, *en*
- wymienia zasady pisowni przedrostków *roz-*, *bez-*, *wesz-*, *wes-*, *wz-*, *ws-* oraz przyimków złożonych
- wymienia elementy rozprawki interpretacyjnej
- objaśnia etymologię nazwy epoki oświecenie, podaje daty graniczne oświecenia w Europie, przedstawia periodyzację polskiego oświecenia
- wskazuje na przykładach cechy stylu klasycystycznego i rokoko w sztuce oświeceniowej
- przedstawia genezę *Hymnu do miłości ojczyzny* I. Krasickiego, definiuje hymn
- definiuje satyrę, relacjonuje treść satyr *Świat zepsuty* i *Pijaństwo* Ignacego Krasickiego
- definiuje sielankę, streszcza fragmenty *Laury* i *Filona* Franciszka Karpińskiego

- przedstawia genezę *Pieśni nabożnych* F. Karpińskiego, wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego, opisuje sytuację liryczną utworów
- opisuje historyczne okoliczności powstania *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech*
- wyjaśnia pojęcia: skróty i skrótowce, wymienia typy skrótowców
- przedstawia ramy czasowe romantyzmu europejskiego i polskiego, wyjaśnia etymologię nazwy epoki
- wskazuje i ilustruje przykładami najważniejsze tematy sztuki romantycznej
- wymienia motywy i tematy charakterystyczne dla literatury romantycznej
- relacjonuje treść fragmentu *Cierpień młodego Wertera* Johanna Wolfganga Goethego, określa rodzaj narracji
- relacjonuje treść *Ody do młodości* Adama Mickiewicza, określa rodzaj liryki
- relacjonuje treść ballad Adama Mickiewicza *Romantyczność* i *Lilije*, omawia świat przedstawiony
- relacjonuje treść wybranych *Sonetów krymskich* A. Mickiewicza, określa rodzaj liryki
- relacjonuje treść wybranych wierszy A. Mickiewicza
- relacjonuje treść *Konrada Wallenroda* Adama Mickiewicza, rekonstruuje biografię tytułowego bohatera, określa sposób relacjonowania wydarzeń
- relacjonuje treść *Dziadów cz. III* A. Mickiewicza, przedstawia okoliczności powstania dramatu
- relacjonuje treść utworu *Grób Agamemnona* Juliusza Słowackiego, określa rodzaj liryki
- relacjonuje treść utworu *Testament mój* Juliusza Słowackiego, określa rodzaj liryki
- relacjonuje treść *Kordiana* Juliusza Słowackiego oraz przemianę tytułowego bohatera
- relacjonuje treść *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasińskiego, opisuje obóz rewolucji
- relacjonuje treść wybranych wierszy Cypriana Kamila Norwida, określa rodzaj liryki
- wymienia typy i grupy zapożyczeń, klasyfikuje zapożyczenia ze względu na ich pochodzenie
- wymienia różne odmiany polszczyzny, dialekty języka polskiego, cechy środowiskowych odmian polszczyzny
- wymienia style funkcjonalne
- wyjaśnia etymologię terminu „pozytywizm”, określa ramy czasowe pozytywizmu europejskiego i polskiego, opisuje przemiany cywilizacyjne na ziemiach polskich w okresie pozytywizmu
- wymienia najważniejszych filozofów z epoki pozytywizmu
- relacjonuje treść wybranych wierszy Adama Asnyka, wskazuje podmiot liryczny i adresata lirycznego, określa rodzaj liryki
- omawia świat przedstawiony *Lalki* B. Prusa, przedstawia życiorys Stanisława Wokulskiego, wymienia grupy społeczne i etniczne przedstawione w powieści, podaje przykłady realizmu
- relacjonuje treść fragmentów *Kroniki tygodniowej* B. Prusa, definiuje felieton
- relacjonuje treść noweli *Z legend dawnego Egiptu* Bolesława Prusa, charakteryzuje świat przedstawiony, określa rodzaj narracji
- relacjonuje treść *Potopu* H. Sienkiewicza, charakteryzuje świat przedstawiony powieści
- relacjonuje treść noweli E. Orzeszkowej *Gloria victis*, wskazuje narratorów pojawiających się w utworze
- opisuje dwie mogiły, relacjonuje losy Jana i Cecylii (E. Orzeszkowa *Nad Niemnem*)
- relacjonuje treść *Zbrodni i kary* F. Dostojewskiego, definiuje powieść psychologiczną i powieść polifoniczną
- definiuje stylizację, wymienia funkcje i rodzaje stylizacji
- podaje ramy czasowe Młodej Polski, wymienia cztery nazwy epoki
- wymienia najważniejszych filozofów modernistycznych

- wymienia dominujące kierunki w sztuce modernistycznej
- omawia treść wybranych utworów K. Przerwy-Tetmajera, wskazuje podmiot liryczny i adresata
- omawia treść wybranych utworów J. Kasprówicza, wskazuje podmiot liryczny i adresata, określa rodzaj liryki, temat i sytuację liryczną
- omawia treść wybranych utworów L. Staffa, wskazuje podmiot liryczny i adresata, określa rodzaj liryki, temat i sytuację liryczną
- omawia treść opowiadania *Rozdzióbią nas kruki, wrony...* S. Żeromskiego, nazywa rodzaj narracji zastosowany w opowiadaniu
- omawia treść tomu I *Chłopów* W. S. Reymonta, wymienia bohaterów utworu i ich charakteryzuje, wskazuje trzy rodzaje narracji
- odczytuje wskazówki dotyczące interpretacji tekstów
- przedstawia najważniejsze fakty z życia Stanisława Wyspiańskiego, wymienia osoby *Wesela* i wskazuje ich pierwowzory, przedstawia cel przybycia Wernyhory i misję powierzoną Gospodarzowi, przedstawia postawę inteligencji i chłopów w akcie III, wskazuje w dramacie mity narodowe
- porządkuje informacje zawarte w tekstach
- definiuje ironię jako kategorię filozoficzną, estetyczną i literacką, wymienia wyznaczniki i sygnały ironii, przedstawia sposoby osiągnięcia efektów ironicznych
- określa ramy dwudziestolecia międzywojennego, charakteryzuje ideologie totalitarne, wymienia kierunki filozoficzne oraz nurty w sztuce dwudziestolecia międzywojennego
- omawia treść wybranych utworów Bolesława Leśmiana, omawia sytuację liryczną wierszy, wskazuje elementy ludowe w utworze, definiuje pojęcie ballady
- wypowiada się na temat grupy Skamander, wymienia cechy poezji skamandrytów
- omawia treść wybranych utworów Juliana Tuwima, omawia sytuację liryczną w utworach
- omawia treść wybranych utworów Jana Lechonia, wskazuje adresata lirycznego utworu, określa sytuację liryczną w utworze
- omawia treść wybranych utworów Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, określa sytuację liryczną w utworze, określa rodzaj liryki, definiuje sielankę
- omawia treść wybranych utworów Kazimierza Iłakowiczówny, określa rodzaj liryki
- omawia treść wybranych utworów Juliana Przybosa oraz sytuację liryczną
- omawia treść wybranych utworów Józefa Czechowicza, określa sytuację komunikacyjną w wierszu, wskazuje cechy ballady
- omawia treść powieści *Przedwiośnie* Stefana Żeromskiego, opisuje dom rodzinny Cezarego Baryki, omawia etapy rewolucji, prezentuje mieszkańców Nawłoci, prezentuje opisaną w powieści rzeczywistość II Rzeczypospolitej, prezentuje opowieść o szklanych domach
- omawia treść utworu *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza, wymienia cechy chłopiąt i chłopaków, opisuje przedstawicieli ciała pedagogicznego, relacjonuje przebieg lekcji języka polskiego, pobyt u Młodziaków, fragment, w którym pojawia się *hydka*, omawia narrację i język utworu
- definiuje normę językową, wymienia kryteria poprawności językowej, prezentuje podział innowacji językowych, definiuje modę językową
- wymienia typy błędów językowych
- prezentuje cechy skargi, zażalenia, reklamacji, wymienia etapy pisania skargi, zażalenia, reklamacji
- odtwarza najważniejsze fakty, sądy i opinie o epoce

- określa ramy czasowe epoki wojna i okupacja, opisuje formy represji na obszarach okupowanych przez III Rzeszę, wymienia formy funkcjonowania sztuki w czasie II wojny światowej
- omawia treść wybranych utworów Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, wskazuje podmiot liryczny i adresata, określa rodzaj liryki, temat i sytuację liryczną, wskazuje motywy arkadyjskie i katastroficzne
- omawia treść wybranych utworów Tadeusza Gajcego, wskazuje podmiot liryczny i adresata, określa rodzaj liryki, temat i sytuację liryczną
- omawia treść wybranych utworów Czesława Miłosza, wskazuje podmiot liryczny i adresata, określa rodzaj liryki, temat i sytuację liryczną
- omawia treść wybranych utworów Tadeusza Różewicza, wskazuje podmiot liryczny i adresata, określa rodzaj liryki, temat i sytuację liryczną
- omawia treść utworów Tadeusza Borowskiego *Proszę państwa do gazu, Ludzie, którzy szli*, omawia zachowanie więźniów, opisuje sytuację kobiet w obozie
- omawia treść utworu Gustawa Herlinga-Grudzińskiego *Inny świat*, opisuje rzeczywistość obozową, prezentuje bohaterów utworu, wymienia elementy represji w ZSRR, definiuje literaturę faktu, literaturę piękną
- omawia treść utworu *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall, omawia historie poszczególnych ludzi, na których koncentruje się Marek Edelman, wymienia postacie historyczne, omawia powody wybuchu powstania w getcie, prezentuje różne sposoby mówienia o śmierci
- potrafi określić początek epoki współczesnej, wskazać wydarzenia historyczne oraz inne czynniki, które ukształtowały epokę
- potrafi wymienić tendencje we współczesnej literaturze światowej
- potrafi zrelacjonować treść wierszy *Romans wieczorny* i *Monument* Stanisława Balińskiego
- potrafi zrelacjonować treść wierszy *Zapach* i *Kufer* Kazimierza Wierzyńskiego, zaprezentować sytuację liryczną wierszy
- potrafi w utworze *Droga donikąd* Józefa Mackiewicza zrelacjonować treść poznanych fragmentów, zrelacjonować działania bohaterów
- potrafi w *Dżumie* Alberta Camusa zrelacjonować treść powieści, scharakteryzować życie mieszkańców Oranu przed dżumą i w trakcie epidemii, wskazać różne formy narracji w powieści
- potrafi w wierszach Tadeusza Różewicza przedstawić sytuację liryczną, przytoczyć kontekst mitologiczny – mit o Dedalu i Ikarze
- potrafi zrelacjonować treść piosenki Jacka Kaczmarskiego *Epitafium dla Włodzimierza Wysockiego*
- potrafi zrelacjonować treść powieści *Rok 1984* George'a Orwella, zaprezentować ministerstwa Oceanii i zakres ich działalności, scharakteryzować Winstona i Julię, wyjaśnić, na czym polega kontrola nad przeszłością, scharakteryzować nowomowę
- potrafi zrelacjonować treść wierszy Czesława Miłosza, wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego, przedstawić sytuację liryczną, określić rodzaj liryki
- potrafi zrelacjonować treść wierszy Zbigniewa Herberta, wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego, przedstawić sytuację liryczną, określić rodzaj liryki
- potrafi zrelacjonować treść wierszy Wisławy Szymborskiej, wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego, przedstawić sytuację liryczną, określić rodzaj liryki
- potrafi zrelacjonować treść wierszy Haliny Poświatowskiej, wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego, przedstawić sytuację liryczną, określić rodzaj liryki

	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zrelacjonować treść wierszy Mirona Białoszewskiego, wskazać podmiot liryczny i adresata lirycznego, przedstawić sytuację liryczną, określić rodzaj liryki, wyjaśnić znaczenie neologizmów użytych w wierszu • potrafi w poezji Jarosława Marka Rymkiewicza (<i>Na ciało moje gdy umiera, Moje dzieło pośmiertne, Ogród w Milanówku – poezja brzoź i kotów</i>) zaprezentować sytuację liryczną, określić gatunek literacki • potrafi w <i>Tangu</i> Sławomira Mrożka opisać przestrzeń sceniczną, zrelacjonować treść dramatu, zdefiniować pojęcie buntu, wymienić cechy bohatera romantycznego • potrafi zrelacjonować treść wierszy Stanisława Barańczaka, wskazać adresata lirycznego, przedstawić sytuację liryczną, wymienić wyrażenia, zwroty i formy językowe charakterystyczne dla języka urzędowego oraz sformułowania charakterystyczne dla stylu poetyckiego w <i>Wypełnić czytelnym piśmem</i>, wskazać wyrazy i sformułowania charakteryzujące tłum w wierszu <i>Tłum, który tłum i tłumaczy</i> • potrafi zrelacjonować treść opowiadań <i>Raport o stanie wojennym, Górą Edek</i> Marka Nowakowskiego, scharakteryzować bohaterów • potrafi zrelacjonować treść piosenki <i>Już czas na sen</i> Jeremiego Przybory, wymienić, czego brakuje obywatelom ojczyzny, do której zwraca się podmiot liryczny • potrafi zaprezentować kontekst historyczny poezji stanu wojennego • potrafi zrelacjonować treść piosenki <i>Jeszcze w zielone gramy</i> Wojciecha Młynarskiego • potrafi zrelacjonować treść powieści <i>Madame</i> Antoniego Libery, określić świat przedstawiony powieści, wymienić etapy dojrzewania bohatera, wymienić cechy powieści inicjacyjnej • potrafi przedstawić sytuację liryczną wiersza <i>Tren</i> Wojciecha Wencła • potrafi zrelacjonować treść opowiadania <i>Katedra</i> Jacka Dukaja, określić narrację w utworze, wymienić cechy gatunku science fiction • potrafi zrelacjonować treść opowiadania <i>Miejsce</i> Andrzeja Stasiuka, określić rodzaj narracji w utworze • potrafi zrelacjonować treść opowiadania <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> Olgi Tokarczuk, określić rodzaj narracji w utworze • potrafi zrelacjonować treść fragmentu <i>Podróże z Herodotem</i> Ryszarda Kapuścińskiego, wskazać różnice kulturowe pomiędzy reporterem a spotkanymi ludźmi • potrafi wymienić cechy komunikacji internetowej, wymienić kanały komunikacji internetowej, wymienić charakterystyczne cechy języka wypowiedzi internetowej, wymienić zasady netykiety • potrafi definiować zjawisko dezinformacji, wymienić skutki postprawdy, wymienić zagrożenia, wynikające z tkwienia w bańce informacyjnej • potrafi określić cel reklamy i wymienić jej formy, wymienić techniki perswazyjne stosowane w reklamie • potrafi zdefiniować nowomowę, wymienić podstawowe właściwości nowomowy, wymienić zabiegi językowe występujące w nowomowie
3.	<p>Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia osiągnięcia starożytnych Greków i Rzymian • wymienia podstawowe założenia filozofii Sokratesa, Platona, Arystotelesa • wymienia najważniejsze założenia szkoły filozoficznej stoików i epikurejczyków • wymienia cechy antycznego ideału piękna

- przedstawia historię narodzin teatru greckiego
- charakteryzuje bohaterów *Antyfony*
- charakteryzuje najważniejszych bogów greckich
- wyjaśnia, czym jest epos
- omawia cechy charakterystyczne pieśni
- rozpoznaje rodzaj liryki omawianych pieśni Horacego, ich adresata, sposób kreacji podmiotu lirycznego i sytuacji lirycznej
- omawia podział ksiąg biblijnych i podaje przykłady
- definiuje pojęcie genesis,
- charakteryzuje Hioba
- omawia relacje między Hiobem a Bogiem na podstawie fragmentu Biblii
- wskazuje rady Koheleta, jak należy przeżywać swój los
- określa rodzaj liryki oraz nadawcę i adresata psalmów
- charakteryzuje relacje między Oblubieńcem a Oblubienicą
- opisuje jeźdźców Apokalipsy i charakteryzuje ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera
- porównuje ramy czasowe średniowiecza polskiego i europejskiego
- objaśnia etymologię nazwy średniowiecze
- wyjaśnia pojęcia: teocentryzm, uniwersalizm
- wymienia podstawowe założenia filozofii św. Augustyna, św. Tomasza i św. Franciszka
- wymienia cechy stylu romańskiego i gotyckiego
- wskazuje w *Bogurodzicy* archaizmy; rozpoznaje podmiot liryczny oraz adresata
- określa sytuację liryczną, podmiot liryczny i adresatów *Lamentu świętokrzyskiego*
- charakteryzuje świętego Aleksego jako ascetę
- opisuje obraz śmierci przedstawiony w *Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią*, posługując się przy tym terminem alegoria
- porównuje postawy dwóch świętych: św. Franciszka i św. Aleksego
- wymienia najważniejszych bohaterów *Pieśni o Rolandzie*; charakteryzuje Rolanda i omawia kompozycję utworu
- omawia kompozycję *Dziejów Tristana i Izoldy*; formułuje zasady miłości dworskiej
- definiuje pojęcie historiografii
- omawia genezę *Boskiej komedii*; wyjaśnia tytuł, charakteryzuje narratora, omawia kompozycję poematu
- wskazuje zmiany kształtujące system gramatyczny języka polskiego
- wymienia cechy wypowiedzi retorycznej
- rozróżnia rodzaje kodów (języków)
- wyjaśnia, co należy zrobić, aby komunikat był dobrze zrozumiany
- charakteryzuje poszczególne funkcje wypowiedzi
- wykorzystuje najważniejsze konteksty
- interpretuje tekst według podanych wskazówek
- przetwarza informacje zawarte w tekście
- rozwija zaproponowaną argumentację
- wyjaśnia pojęcia: *humanizm* i *antropocentryzm* w kontekście epoki, objaśnia, na czym polegała reformacja oraz podaje jej przyczyny, opisuje przemiany kulturowe dające podwaliny renesansowi
- wymienia cechy charakterystyczne stylu renesansowego i objaśnia je na przykładach
- omawia kompozycję *Żywota człowieka poczciwego* i charakteryzuje tytułową postać
- omawia sposób kreacji nadawcy i adresata hymnu *Czego chcesz od nas, Panie Jana Kochanowskiego*

- wskazuje elementy światopoglądu renesansowego w omawianych pieśniach Jana Kochanowskiego, omawia kompozycję wierszy, wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego
- wskazuje elementy filozofii stoickiej w *Trenach*, rozpoznaje w *Trenie IX* pozorny panegiryk, odczytuje odbudowę światopoglądu poety w *Trenie XIX*
- odnosi *Psałterz Dawidów* do tradycji biblijnej, wyjaśnia pojęcia: humanizm chrześcijański, poeta doctus, omawia sposób kreacji podmiotu lirycznego i adresata lirycznego
- wskazuje nawiązania do budowy tragedii antycznej, charakteryzuje bohaterów *Odprawy posłów greckich* Jana Kochanowskiego
- umieszcza *Kazania sejmowe* w kontekście historycznym, wskazuje w tekście wątki biblijne
- przedstawia reguły pisowni wielką literą
- wymienia zasady łącznej bądź rozdzielnej pisowni partykuły *by*
- przedstawia proces tworzenia streszczeń
- charakteryzuje podstawowe różnice pomiędzy renesansem a barokiem
- charakteryzuje malarstwo barokowe, posługując się przykładami, przedstawia cechy architektury barokowej na wybranym przykładzie
- odnajduje cechy poezji metafizycznej w utworach Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w analizowanych sonetach, wskazuje środki stylistyczne
- odczytuje wiersz *Krótkość żywota* jako traktat zawierający tezę i argumentację potwierdzającą tezę, odnajduje w wierszach cechy literatury metafizycznej i dworskiej, wskazuje środki stylistyczne
- wyjaśnia istotę konceptu w wierszach Jana Andrzeja Morsztyna, wskazuje środki stylistyczne
- na podstawie *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska definiuje pamiętnik
- charakteryzuje bohaterów *Romea i Julii* W. Szekspira, omawia kompozycję utworu
- charakteryzuje głównych bohaterów *Makbeta* W. Szekspira, wskazuje przyczyny ostatecznej klęski Makbeta, wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie, omawia cechy dramatu szekspirowskiego
- wymienia rodzaje komizmu, omawia *Skapca* Moliera jako komedię charakterów, omawia kompozycję utworu, omawia obyczajowość przestawioną w dramacie
- omawia zasady pisowni *-ji*, *-ii* oraz *-i* w zakończeniach niektórych rzeczowników
- omawia zasady zapisu *q* i *ę*, *om*, *on*, *em*, *en*
- omawia zasady pisowni przedrostków *roz-*, *bez-*, *wesz-*, *wes-*, *wz-*, *ws-* oraz przyimków złożonych
- przedstawia kompozycję rozprawki interpretacyjnej, omawia budowę akapitów
- opisuje światopogląd ludzi oświecenia, przedstawia najważniejsze osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki, wymienia najważniejsze instytucje powstałe w czasach stanisławowskich, wymienia najważniejszych myślicieli epoki oświecenia, wyjaśnia pojęcia: deizm, ateizm, materializm, sensualizm, empiryzm, tabula rasa, utilitaryzm, liberalizm, libertynizm
- wymienia cechy stylu klasycystycznego i rokoko, omawia inspiracje antyczne w sztuce klasycystycznej
- opisuje wzór patrioty ukazany w *Hymnie do miłości ojczyzny* I. Krasickiego, wskazuje środki stylistyczne
- przedstawia kompozycję satyr, charakteryzuje głównych bohaterów satyry *Pijaństwo*, wymienia wady ganione przez autora w obu satyrach, wskazuje w utworach cechy satyry

- odnajduje w świecie przedstawionym *Laury i Filona* elementy o charakterze konwencjonalnym, charakteryzuje bohaterów sielanki
- omawia sposób kreacji podmiotu lirycznego i adresata lirycznego, omawia opisaną w *Pieśniach nabożnych* relację pomiędzy człowiekiem a Bogiem
- nazywa rodzaj liryki występujący w *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech* i wypowiada się na temat podmiotu lirycznego
- omawia pisownię skrótowców
- wyjaśnia, na czym polegała specyfika romantyzmu polskiego, przedstawia wydarzenia historyczne, które miały wpływ na kształtowanie się nowej epoki
- wymienia cechy charakterystyczne stylu romantycznego i objaśnia je na przykładach
- wymienia i omawia cechy bohatera romantycznego
- charakteryzuje tytułowego bohatera, prezentuje obraz uczucia Wertera do Lotty
- nazwa funkcję językową dominującą w *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza i uzasadnia swoje stanowisko, wypowiada się na temat podmiotu lirycznego, wskazuje w utworze postawę podlegającą krytyce oraz przeciwstawione jej cechy młodości
- omawia życie wewnętrzne bohaterki *Romantyczności* A. Mickiewicza i sposób przedstawienia Starca, wskazuje cechy gatunkowe utworu, charakteryzuje bohaterkę *Liliji*
- omawia kompozycję wybranych *Sonetów krymskich* A. Mickiewicza w odniesieniu do definicji gatunku, przedstawia postawy wobec życia bohaterów lirycznych, omawia sposób przedstawienia podróży w utworach
- wypowiada się na temat podmiotów lirycznych w wybranych wierszach A. Mickiewicza, omawia ich kompozycję
- wskazuje momenty przełomowe w życiu Konrada Wallenroda, omawia kompozycję utworu, przedstawia Konrada Wallenroda jako bohatera bajronicznego, wymienia funkcje poezji wskazane w *Pieśni wajdeloty*, charakteryzuje Aldonę i omawia jej funkcję w utworze
- omawia kompozycję *Dziadów cz. III* Adama Mickiewicza, odnosi treść scen więziennych do biografii Adama Mickiewicza, przedstawia romantyczną koncepcję poety i poezji, przedstawić wątki biblijne obecne w *Widzeniu* Księdza Piotra, przedstawia obraz społeczeństwa polskiego na podstawie scen: *Salon warszawski* i *Pan Senator*, przedstawia cechy dramatu romantycznego, charakteryzuje Konrada jako bohatera romantycznego
- wypowiada się na temat podmiotu lirycznego w *Grobie Agamemnona* J. Słowackiego, wskazuje motywy mitologiczne w wierszu
- omawia kreację podmiotu lirycznego w utworze *Testament mój* J. Słowackiego, przedstawia kompozycję wiersza i omawia jej funkcję, wymienia grupy adresatów pojawiające się w wierszu i określa ich funkcję
- omawia kompozycję *Kordiana* J. Słowackiego, określa problematykę jego poszczególnych części, charakteryzuje Kordiana w akcie I, interpretuje imię tytułowego bohatera, wskazuje w kreacji Kordiana cechy bohatera werterowskiego
- omawia kompozycję *Nie-Boskiej komedii* Zygmunta Krasińskiego i wskazuje problematykę jego każdej części, przedstawia argumenty hrabiego Henryka i Pankracego, omawia cechy dramatu romantycznego
- wypowiada się na temat podmiotu lirycznego, adresatów i kompozycji wybranych wierszy C.K. Norwida
- odnajduje w tekście zapożyczenia, określa ich typ, przynależność do grup i ich pochodzenie
- przedstawia różnice pomiędzy językiem mówionym a pisanym oraz językiem oficjalnym a nieoficjalnym
- charakteryzuje style funkcjonalne

- wskazuje przemiany cywilizacyjne i społeczne, które ukształtowały epokę, omawia hasła pozytywizmu polskiego
- charakteryzuje polską filozofię pozytywistyczną
- wskazuje środki stylistyczne w wybranych wierszach Adama Asnyka i omawia ich funkcję
- przedstawia genezę *Lalki* B. Prusa w kontekście światopoglądu pozytywistycznego, wymienia problemy, z którymi borykało się społeczeństwo polskie, wyjaśnia funkcję retrospekcji
- wskazuje cechy gatunkowe felietonu, omawia kompozycję felietonu, odnajduje elementy światopoglądu pozytywistycznego w *Kronice tygodniowej* B. Prusa
- wskazuje cechy gatunkowe noweli, charakteryzuje Ramzesa i Horusa, omawia funkcję klamry kompozycyjnej
- wskazuje cechy gatunkowe powieści historycznej, przedstawia genezę *Potopu*, charakteryzuje bohaterów powieści
- wymienia nawiązania do Biblii oraz mitologii pojawiające się w *Glorii victis* i określa ich funkcję
- przedstawia rolę mogli w *Nad Niemnem* E. Orzeszkowej, charakteryzuje bohaterów i opisuje relacje pomiędzy nimi, odnajduje przykłady użycia języka ezopowego
- omawia problematykę społeczną *Zbrodni i kary*, charakteryzuje bohaterów powieści
- rozpoznaje w podanych przykładach rodzaje stylizacji, wskazuje kolokwializmy w tekście
- wyjaśnia etymologię czterech nazw Młodej Polski, wyjaśnia znaczenie pojęć: *dekadentyzm, filister, „sztuka dla sztuki”*
- wymienia główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera, Friedricha Nietzschego, Henriego Bergsona
- charakteryzuje kierunki modernistyczne w sztuce, ilustruje je przykładami
- definiuje pojęcia: *symbolizm, impresjonizm, ekspresjonizm, klasycyzm, naturalizm, synestezja*
- omawia kompozycję wybranych utworów K. Przerwy-Tetmajera i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów J. Kasprówicza i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów L. Staffa i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia sposób przedstawienia Winrycha w opowiadaniu *Rozdzióbią nas kruki, wrony...* S. Żeromskiego, wskazuje elementy obrazowania impresjonistycznego i naturalistycznego, określa ich funkcję
- przedstawia strukturę społeczną wsi w *Chłopach* W. W. Reymonta, prezentuje obyczaje przedstawione w powieści i określa ich funkcję, omawia rolę ziemi w życiu chłopów, przedstawia Antka jako bohatera zbuntowanego, przedstawia Jagnę jako kobietę niepodporządkowującą się regułom wspólnoty, wskazuje cechy realizmu, podaje przykłady stylizacji gwarowej i określa funkcję tego zabiegu
- interpretuje teksty według podanych wskazówek
- przedstawia genezę *Wesela* S. Wyspiańskiego, przedstawia pierwowzory głównych bohaterów, przedstawia Żyda jako zdystansowanego obserwatora i komentatora, wskazuje w akcie I fragmenty nawiązujące do rabacji galicyjskiej, wyjaśnia wyjątkowość Wernyhory na tle pozostałych osób dramatu, wyjaśnia, dlaczego zjawy ukazują się konkretnym bohaterom, omawia relacje pomiędzy inteligencją a chłopstwem wobec zbliżającego się zrywu, omawia funkcję kompozycji dramatu, wskazuje motywy oniryczne i omawia ich funkcję

- przetwarza informacje zawarte w tekstach
- wskazuje przykłady ironii w językach potocznym i oficjalnym oraz w tekście publicystycznym, wymienia i omawia na przykładach cele i funkcje ironii w literaturze
- wypowiada się na temat przemian politycznych i społecznych w dwudziestolecium międzywojennym
- wypowiada się na temat przemian politycznych i społecznych w dwudziestolecium międzywojennym
- wymienia najistotniejszych twórców z epoki
- omawia kompozycję wybranych utworów B. Leśmiana i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów J. Tuwima i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów J. Lechonia i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów M. Pawlikowskiej - Jasnorzewskiej i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów K. Iłakowiczówny i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów J. Przybosia i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wybranych utworów J. Czechowicza i określa jej funkcję, wskazuje środki językowe użyte w utworach i określa ich funkcję
- omawia sposób przedstawienia rewolucji w powieści *Przedwiośnie*, omawia stosunek do rewolucji Cezarego Baryki, Seweryna Baryki i Jadwigi Barykowej, omawia relację Cezarego i jego matki, omawia sposób przedstawienia dworku szlacheckiego w Nawłoci, omawia zauważony przez Cezarego kontrast pomiędzy życiem w Nawłoci i w Chłodku, prezentuje recepty Szymona Gajowca i Antoniego Lulka na poprawę sytuacji mieszkańców II Rzeczypospolitej, potrafi zaprezentować poglądy Cezarego wyrażane w dyskusji z Szymonem Gajowcem i Antonim Lulkiem, omawia stosunek do Polski Seweryna Baryki, Jadwigi Barykowej i Cezarego Baryki, wskazuje elementy utopii w opowieści o szklanych domach, omawia kompozycję utworu
- wymienia w *Ferdydurke* W. Gombrowicza cechy formy szkoły, odnosi sposób przedstawienia szkoły w *Ferdydurke* do swoich doświadczeń, potrafi zinterpretować tekst według podanych wskazówek, wskazać elementy formy nowoczesnych, zaprezentować sposób mówienia o gębie w dworku Hurleckich, wyjaśnić uniwersalne znaczenie pojęć: *pupa*, *łydka* i *gęba*, omawia funkcję neologizmów użytych w utworze, omawia kompozycję powieści
- omawia rolę matki i ojca w *Sklepiach cynamonowych* Brunona Schultza, wypowiada się na temat narratora, rozpoznaje środki językowe użyte w tekstach i określa ich funkcję, omawia cechy rzeczywistości onirycznej
- wskazuje różnice pomiędzy normą wzorcową a normą użytkową, wskazuje wyrazy zgodne z normą językową
- przedstawia podział błędów językowych ze względu na obszar języka, prezentuje przyczyny powstawania błędów językowych, wskazuje błędy językowe w tekście
- skarga, zażalenie, reklamacja - dostosowuje formę tekstu do sytuacji, określa sytuacje, w których można złożyć skargę, zażalenie bądź reklamację
- opisuje sytuację panującą w okupowanej Polsce, charakteryzuje życie codzienne w Generalnym Gubernatorstwie
- omawia wpływ wojny na rozwój sztuki i sytuację artystów

- omawia kompozycję wierszy Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, wypowiada się na temat podmiotu lirycznego utworów, rozpoznaje środki językowe użyte w wierszu i określa ich funkcję, wskazuje cechy liryki miłosnej w utworze
- omawia kompozycję wierszy Tadeusza Gajcego, wypowiada się na temat podmiotu lirycznego utworów, rozpoznaje środki językowe użyte w wierszach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wierszy Czesława Miłosza, wypowiada się na temat podmiotu lirycznego utworów, rozpoznaje środki językowe użyte w wierszach i określa ich funkcję
- omawia kompozycję wierszy Tadeusza Różewicza, wypowiada się na temat podmiotu lirycznego utworów, rozpoznaje środki językowe użyte w wierszach i określa ich funkcję, wskazuje cechy gatunkowe lamentu
- omawia kreację narratora opowiadań Tadeusza Borowskiego, kreację bohaterów, sposób przedstawiania esesmanów, wskazuje elementy opisu behawioralnego w prezentacji rzeczywistości obozowej, rozpoznaje środki językowe użyte w tekście i określa ich funkcję
- charakteryzuje opisaną w *Innym świecie* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego Wielką Przemianę więźnia, omawia funkcje i znaczenie poszczególnych instytucji obozowych, omawia hierarchię panującą w obozie, omawia relacje pomiędzy więźniami, omawia postawy więźniów, którzy dali się całkowicie upodlić, omawia postawy więźniów, którzy podjęli próbę zachowania człowieczeństwa, wskazuje cechy literatury faktu w utworze, wskazuje cechy języka świadczące o przynależności utworu do literatury pięknej, rozpoznaje środki językowe i określa ich funkcję
- wskazuje w relacji Marka Edelmana w *Zdażyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall wydarzenia istotne z perspektywy historycznej i te pomijane w raportach, prezentuje funkcję Marka Edelmana w getcie i omawia jej wpływ na bohatera, prezentuje sposoby postrzegania Boga przez bohaterów tekstu
- potrafi zaprezentować najważniejsze wydarzenia w powojennej historii Polski i omówić ich wpływ na kulturę
- potrafi wskazać najważniejszych twórców literatury światowej
- potrafi wypowiedzieć się na temat podmiotu lirycznego wierszy Stanisława Balińskiego, omówić sposób ukazania motywu natury w wierszu *Romans wieczorny*, wskazać konteksty historycznoliterackie
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszach Kazimierza Wierzyńskiego, wskazać konteksty historycznoliterackie
- potrafi wskazać realia historyczne opisane w powieści *Droga donikąd* Józefa Mackiewicza, wskazać cechy reportażu w powieści, wskazać konteksty historyczne, scharakteryzować bohaterów, omówić różne spojrzenia bohaterów na nową polityczną rzeczywistość, wskazać konteksty społeczne, historyczne
- potrafi wskazać w utworze *Dżuma* Alberta Camusa elementy powieści pozwalające traktować ją jako parabolę, wskazać metaforyczne odczytania powieści, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu, omówić postawy bohaterów wobec dżumy w znaczeniu dosłownym i metaforycznym, określić funkcję różnych form narracyjnych w utworze
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w poezji Tadeusza Różewicza, rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w wierszach, wskazać nawiązania biblijne, wskazać elementy groteski
- potrafi wskazać i omówić kontekst historyczny w piosence Kaczmarzkiego *Epitafium dla Włodzimierza Wysockiego*, wskazać środki językowe
- potrafi w *Roku 1984* George'a Orwella zaprezentować podział społeczny Oceanii i scharakteryzować przestrzeń, w której rozgrywa się akcja antyutopii, wymienić i omówić sposoby sprawowania kontroli nad obywatelami, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu, zaprezentować, na czym polega wolność według

Winstona i jak postrzega ją Julia, zaprezentować, na czym polega bunt bohaterów, wyjaśnić, na czym polega *dwójmyślenie*, wyjaśnić funkcję redukcji słownictwa w procesie indoktrynacji

- potrafi określić tematykę *Traktatu moralnego* Czesława Miłosza, omówić kreację podmiotu lirycznego, wskazać w tekście postawę, którą zaleca poeta wobec wszelkich idei, teorii, programów, wskazać wykorzystane w utworze zabiegi retoryczne
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszach Czesława Miłosza, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu, rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście, rozpoznać pojawiające się motywy
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszach Zbigniewa Herberta, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu, rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście, rozpoznać pojawiające się motywy
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszach Wisławy Szymborskiej, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu, rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście, rozpoznać pojawiające się motywy, omówić kompozycję
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszach Haliny Poświatowskiej, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu, rozpoznać i wskazać środki językowe użyte w tekście, rozpoznać pojawiające się motywy
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w *Niech żyje bal* Agnieszki Osieckiej, wypowiedzieć się na temat relacji podmiotu lirycznego z adresatem lirycznym, wskazać konteksty obyczajowe z czasów PRL-u
- potrafi w utworach Mirona Białoszewskiego wskazać parafrazy i motywy biblijne, wskazać konteksty kulturowe i religijne, wskazać utwory, w których pojawia się motyw codzienności, na podstawie wiersza sformułować prośbę, z jaką podmiot liryczny zwraca się do muzy, dokonać analizy słowotwórczej neologizmów utworzonych przez Białoszewskiego, wskazać konteksty literackie odnoszące się do wykorzystania motywu muzy
- potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w wierszach Marka Rymkiewicza (*Na ciało moje gdy umiera, Moje dzieło pośmiertne, Ogród w Milanówku – poezja brzoź i kotów*), wskazać elementy naturalizmu w wierszu *Na ciało moje gdy umiera*, wskazać słowa klucze w każdym z omawianych wierszy, wskazać cechy gatunkowe sonetu w wierszu *Na ciało moje gdy umiera*, wskazać konteksty historycznoliterackie, literackie i kulturowe
- potrafi scharakteryzować bohaterów dramatu *Tango* Sławomira Mrożka, zaprezentować bohaterów dramatu jako reprezentantów grup społecznych, scharakteryzować Artura, wskazać cechy bohatera romantycznego w Arturze, wskazać cechy stylu romantycznego w wypowiedziach Artura, wskazać elementy groteskowe w utworze, wskazać konteksty literackie i historycznoliterackie
- potrafi określić problematykę utworów Stanisława Barańczaka, wypowiedzieć się na temat sposobu traktowania człowieka w państwie totalitarnym w kontekście wierszy, wskazać paradoks w wierszu *Tłum, który tłum i tłumaczy*, wskazać elementy poetyki lingwistycznej w omawianych utworach, wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotów lirycznych w wierszach, omówić kompozycję utworów, wskazać teksty literackie, w których pojawia się motyw rozmowy człowieka z Bogiem
- potrafi zaprezentować kontekst historyczny w utworach Marka Nowakowskiego (*Raport o stanie wojennym, Górą Edek*), wypowiedzieć się na temat narracji, omówić kreację postaci, wymienić, jakie środki językowe zostały użyte w tekście
- potrafi omówić wyłaniający się z utworu *Już czas na sen* Jeremiego Przybory obraz mężczyzny i kobiety

	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotów lirycznych w wierszach z okresu stanu wojennego, wskazać środki językowe w wierszach, wskazać konteksty interpretacyjne • potrafi wypowiedzieć się na temat kreacji podmiotu lirycznego w utworze <i>Jeszcze w zielone gramy</i> Wojciecha Młynarskiego, wskazać środki językowe użyte w tekście, przywołać kontekst mitologiczny • potrafi wypowiedzieć się na temat narratora utworu <i>Madame</i> Antoniego Libery, scharakteryzować Madame, określić kompozycję powieści i omówić jej funkcję, wskazać kontekst historyczno-obyczajowy w powieści, wskazać cechy powieści inicjacyjnej w utworze, wskazać utwory, w których pojawia się motyw młodości • potrafi w <i>Trenie</i> Wojciecha Wencła określić rodzaj liryki, wypowiedzieć się na temat kompozycji wiersza, wskazać cechy trenu w utworze • potrafi scharakteryzować język opowiadania <i>Katedra</i> Jacka Dukaja, zaprezentować bohaterów opowiadania i omówić ich postawy wobec Katedry, wskazać cechy gatunku science fiction w opowiadaniu • potrafi wypowiedzieć się na temat narratora <i>Miejsca</i> Andrzeja Stasiuka, zaprezentować różne płaszczyzny czasowe przedstawione w opowiadaniu, wskazać w tekście środki językowe, wskazać cechy realizmu magicznego w utworze, wskazać konteksty potrzebne do interpretacji utworu • potrafi omówić świat przedstawiony utworu <i>Profesor Andrews w Warszawie</i> Olgi Tokarczuk, uwzględniając kontekst historyczny, wypowiedzieć się na temat kreacji tytułowego bohatera, wskazać konteksty historyczne i literackie • potrafi w utworze <i>Podróże z Herodotem</i> Ryszarda Kapuścińskiego zaprezentować zdanie Kapuścińskiego na temat istoty zawodu reportera, scharakteryzować język, którym posługuje się autor • potrafi wypowiedzieć się na temat specyfiki hipertekstu, wskazać zagrożenia związane z komunikowaniem się w internecie, ocenić wypowiedzi internetowe pod względem zgodności z netykietą • potrafi omówić funkcję fake newsów w procesie dezinformacji, wskazać różnice pomiędzy dezinformacją a kłamstwem, wskazać możliwości wykorzystania postprawdy, zaprezentować mechanizm wiralności, rozpoznać fake newsy • potrafi wskazać charakterystyczne cechy języka reklamy, zaprezentować techniki tworzenia sloganów, rozpoznać argumenty retoryczne stosowane w tekście reklamowym, wskazać techniki manipulacyjne stosowane w reklamie • potrafi wskazać literackie pochodzenie terminu <i>nowomowa</i>, wskazać właściwości nowomowy w podanych tekstach, rozpoznać językowe cechy nowomowy w podanych przykładach
4.	<p>Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegał antropocentryzm cywilizacji antyku • omawia główne cechy sztuki antycznej • opisuje podstawowe elementy budowy teatru greckiego • omawia mit o rodzie Labdakidów • definiuje pojęcia: mit, symbol, sacrum, profanum, mimesis • wymienia frazeologizmy pochodzące z mitologii i objaśnia ich znaczenie • omawia wybrane mity • wskazuje i omawia archetypy obecne we fragmentach <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> Homera • określa problematykę pieśni Horacego; umieszcza treść pieśni w kontekście poznanych filozofii; wskazuje środki wyrazu artystycznego zastosowane w utworach i określa ich funkcję • podaje przykłady frazeologizmów wywodzących się z Biblii

- wyjaśnia, czym są Ewangelie i wymienia ewangelistów
- wymienia przekłady Biblii
- porównuje biblijny opis stworzenia świata i człowieka z opisem mitologicznym
- interpretuje przemianę postawy Hioba po rozmowie z Bogiem
- określa problematykę Księgi Koheleta i funkcję użytych środków stylistycznych
- omawia problematykę psalmów i funkcje zastosowanych w nich środków stylistycznych
- odnajduje środki stylistyczne zastosowane w Pieśni nad Pieśniami i określa ich funkcję
- wskazuje główne cechy stylu Apokalipsy
- omawia cechy charakterystyczne dla średniowiecza
- wskazuje różnice między augustynizmem a tomizmem
- odróżnia styl romański od gotyckiego
- omawia kompozycję *Bogurodzicy* oraz omawia jej funkcję w średniowiecznej Polsce
- charakteryzuje Maryję jako matkę
- omawia motyw Stabat Mater Dolorosa w *Lamencie świętokrzyskim*
- wskazuje w *Legendzie o św. Aleksym* typowe elementy utworu hagiograficznego
- omawia motyw danse macabre
- wyjaśnia przyczyny popularności motywu śmierci w średniowieczu
- wyjaśnia pojęcia: memento mori i ars moriendi
- omawia problematykę *Kwiatków św. Franciszka* i funkcję elementów fantastycznych
- przedstawia Rolanda jako wzorzec osobowy rycerza
- wskazuje w *Pieśni o Rolandzie* cechy eposu rycerskiego
- omawia etos rycerski na przykładzie Tristana; wyjaśnia, na czym polega tragizm Tristana i Izoldy
- prezentuje wzorzec władcy na podstawie charakterystyki Bolesława Chrobrego (*Kronika polska* Galla Anonima)
- interpretuje alegorie obecne w *Boskiej komedii*; wypowiada się na temat sposobu obrazowania w utworze
- omawia zmiany kształtujące system gramatyczny języka polskiego
- rozpoznaje główny problem w tekście
- wymienia i omawia trzy grupy środków, za pomocą których mówca może przekonać kogoś do swojej racji
- poszerza świadomość językową
- proponuje argumenty do podanej tezy i podpira je przykładami
- wyciąga wnioski i określa własne stanowisko
- omawia funkcję mowy ciała w procesie komunikacji
- określa funkcje dominujące w danej wypowiedzi
- wyjaśnia społeczne uwarunkowania narodzin epoki renesansu
- wskazuje i ilustruje przykładami najważniejsze tematy sztuki renesansowej
- analizuje wpływ antyku na sztukę renesansu
- wymienia i omawia cechy idealnego szlachcica na przykładzie *Żywota człowieka poczciwego* Mikołaja Reja
- dokonuje interpretacji hymnu *Czego chcesz od nas, Panie* i analizuje renesansowy charakter wiersza
- analizuje omawiane pieśni Jana Kochanowskiego pod kątem obecności elementów stoicyzmu i epikureizmu, definiuje humanistyczny ideał człowieka
- przedstawia kryzys światopoglądowy poety na podstawie trenów: IX, X i XI, wypowiada się na temat kreacji podmiotu lirycznego w *Trenach*
- omawia obraz Boga i człowieka wyłaniający się z psalmów, porównuje wybrane tłumaczenie psalmu Jana Kochanowskiego z tłumaczeniem zamieszczonym w Biblii Tysiąclecia

- wskazuje i omawia problematykę utworu *Odprawy posłów greckich* Jana Kochanowskiego, przedstawia konflikt postaw
- charakteryzuje stylizację proroczej groźby w *Kazaniach sejmowych*, wskazuje w tekście środki retoryczne i omawia ich funkcję
- uzasadnia pisownię wielką literą w podanych słowach, podaje przykłady wyjątków
- uzasadnia pisownię *nie* oraz *by* w podanych przykładach
- wyjaśnia różnicę pomiędzy streszczeniem a parafrazą
- charakteryzuje specyfikę baroku polskiego, wyjaśnia pojęcia: sarmatyzm, kontrreformacja
- wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki barokowej
- określa problematykę utworów Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, określa funkcję środków stylistycznych
- omawia koncept w wierszu *Na oczy królowny angielskiej*, wyjaśnia, na czym polega dramatyzm przedstawienia ludzkiej egzystencji w wierszu *Krótkość żywota*, określa funkcję środków stylistycznych
- omawia funkcję środków stylistycznych zastosowanych w utworach Jana Andrzeja Morsztyna
- omawia kompozycję *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska, wskazuje w tekście elementy mentalności sarmackiej i je omawia
- omawia sposób postrzegania miłości przez poszczególnych bohaterów *Romea i Julii* W. Szekspira
- analizuje pod względem psychologicznym motywację działań głównych bohaterów *Makbeta* W. Szekspira, określa rolę czarownic w procesie budowania napięcia oraz funkcję fantastyki w dramacie
- przedstawia problematykę *Skąpca* Moliera
- wskazuje zasadę, według której zapisuje się podane rzeczowniki
- wskazuje zasadę, według której zapisuje się podane słowa
- formułuje tezę interpretacyjną, wskazuje konteksty interpretacyjne
- opisuje przemiany społeczne doby oświecenia, wypowiada się na temat edukacji w oświeceniu, wymienia najważniejsze założenia filozofii: Johna Locke'a, Immanuela Kanta, Jana Jakuba Rousseau, charakteryzuje specyfikę oświecenia polskiego
- wymienia najważniejsze dzieła czołowych twórców klasycyzmu europejskiego, opisuje specyfikę rokokowych przedmiotów codziennego użytku i wystroju wnętrz
- omawia funkcję środków stylistycznych w *Hymnie do miłości ojczyzny*
- przedstawia problematykę satyr, wskazuje te cechy satyry, które określają jej przynależność do klasycyzmu, omawia sposób piętnowania wad w satyrach Ignacego Krasickiego, wskazuje sposoby uzyskania efektu komicznego
- wyjaśnia pojęcie: *sentymentalizm*, wskazuje elementy sentymentalizmu w *Laurze i Filonie*
- wskazuje cechy modlitwy w *Pieśniach nabożnych*, formułuje przesłanie utworów, wskazuje treści symboliczne
- wymienia wartości oraz wydarzenia historyczne przywołane w tekście Józefa Wybickiego, określa, kiedy *Mazurek Dąbrowskiego* został oficjalnie uznany za hymn państwowy
- tworzy odpowiednie formy poszczególnych skrótowców
- przedstawia rolę rewolucji francuskiej w procesie kształtowania się romantyzmu
- wymienia nazwiska najważniejszych twórców romantyzmu i omawia ich dzieła
- określić rolę wyobraźni, natchnienia i wątków irracjonalnych w twórczości romantyków
- charakteryzuje miłość romantyczną w kontekście przeczytanych fragmentów tekstu

- omawia nastrój utworu i wskazuje środki językowe, które go tworzą, wskazuje elementy klasycyzmu i romantyzmu w utworze
- wskazuje objawy świadczące o obłądnie bohaterki ballady *Romantyczność* A. Mickiewicza, omawia sposób kreacji bohaterki *Liliji*, określa rolę pustelnika, przedstawić rolę natury w balladzie
- przedstawia funkcję orientalizmów w *Sonetach krymskich* A. Mickiewicza, wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcję, omawia sposób kreacji podmiotu lirycznego
- wskazuje środki stylistyczne użyte w wybranych wierszach A. Mickiewicza i określa ich funkcję
- wskazuje i omawia zabiegi literackie podkreślające atmosferę tajemnicy wokół Konrada Wallenroda, omawia funkcję Halbana w utworze, interpretuje zakończenie utworu, wyjaśnia znaczenie *Ballady Alpuhara*
- interpretuje przemianę Gustawa w Konrada, omawia problem teodycei obecny w *Wielkiej Improwizacji*, omawia prometeizm i psychomachię na podstawie *Wielkiej Improwizacji*, omawia mesjanizm na podstawie *Widzenia* Księdza Piotra, dostrzega stylizację apokaliptyczną w *Widzeniu* Księdza Piotra, interpretuje słowa Wysockiego: *Nasz naród jak lawa...*
- interpretuje metaforyczne znaczenie motywów mitologicznych w kontekście *Grobu Agamemnona* J. Słowackiego, interpretuje symbolikę „duszy anielskiej” i „czerepu rubasznego” oraz pozostałe symbole zawarte w utworze
- odnosi treść wiersza *Testament mój* J. Słowackiego do potocznego rozumienia słowa „testament”, wyjaśnia w kontekście wiersza, czym jest testament poetycki, określa funkcję wyrażeń o charakterze impresywnym, wskazuje wartości istotne dla podmiotu lirycznego
- omawia funkcję podróży Kordiana po Europie, określa funkcję *Przygotowania* i kreację postaci demonicznych, omawia funkcję opowieści Grzegorza, interpretuje metaforyczne znaczenie Winkelrieda, interpretuje pieśń Nieznajomego i funkcję miejsca spotkania spiskowych, omawia funkcję Strachu i Imaginacji w drodze Kordiana do komnaty cara
- interpretuje pogoń Męża za Dziewicą, wyjaśnia, co jest przyczyną klęski Męża jako poety, omawia rozważania dotyczące poety i poezji, omawia stosunek rewolucjonistów do ustroju, obyczajowości, moralności, religii i wartości (*Nie-Boska komedia*)
- omawia funkcję środków stylistycznych w wybranych wierszach C.K. Norwida
- odnajduje w tekście zapożyczenia i określa ich funkcję
- wskazuje w tekście cechy charakterystyczne dla języka mówionego i nieoficjalnego
- wskazuje w podanych tekstach cechy określonego stylu
- wyjaśnia pojęcia związane ze światopoglądem pozytywistycznym
- wymienia i omawia najważniejsze założenia filozofii Auguste’a Comte’a
- omawia kompozycję wybranych utworów Adama Asnyka
- omawia relację pomiędzy bohaterami *Lalki* B. Prusa: Wokulskim a Izabelą, Wokulskim a Rzeckim, omawia konflikty wewnętrzne Wokulskiego, omawia sposób przedstawienia Warszawy, wskazuje idee pozytywizmu polskiego, które pojawiają się w powieści, omawia funkcję *Pamiętnika starego subiekta*
- omawia sposób, w jaki Bolesław Prus w *Kronice tygodniowej* prezentował współczesnych sobie warszawiaków, odnajduje w tekście ironię i określić jej funkcję, wskazuje elementy stylu publicystycznego
- odnosi treść noweli *Z legend dawnego Egiptu* do światopoglądu pozytywistycznego, wyjaśnia rolę kostiumu historycznego
- przedstawia znaczenie klasztoru jasnogórskiego w *Potopie*
- omawia sposób kreacji bohaterów negatywnych w *Potopie*, wypowiada się na temat prawdopodobieństwa psychologicznego postaci

- wyjaśnia, w jaki sposób w *Glorii victis* jest realizowana funkcja poetycka, interpretuje tytuł
- omawia konflikty pokoleń przedstawione w powieści *Nad Niemnem* E. Orzeszkowej, wskazuje elementy realizmu
- interpretuje sny przedstawione w *Zbrodni i karze*, określa ich funkcję
- wskazuje rodzaje stylizacji literackiej w podanych fragmentach tekstu
- charakteryzuje cechy przełomu modernistycznego
- charakteryzuje główne założenia filozofii Arthura Schopenhauera, Friedricha Nietzschego, Henriego Bergsona
- charakteryzuje twórczość najważniejszych artystów modernistycznych, wymienia najważniejsze dzieła młodopolskie i modernistyczne
- wskazuje w wybranych utworach K. Przerwy-Tetmajera elementy dekadentyzmu, filozofii A. Schopenhauera, podaje przykłady synestezji
- wskazuje w wybranych utworach J. Kasprówicza elementy dekadentyzmu, postawy franciszkańskiej
- wskazuje w wybranych utworach L. Staffa elementy postawy franciszkańskiej, filozofii F. Nietzschego
- wypowiada się na temat sposobu przedstawienia powstania styczniowego w utworze S. Żeromskiego *Rozdzióbią nas kruki, wrony...*, odnosi wydarzenia do kontekstu historycznego
- omawia funkcję karczmy i kościoła w życiu społeczności wiejskiej ukazanej w *Chłopach* W. S. Reymonta, opisuje walkę o ziemię i kobietę jako zachowania warunkowane instynktem, dostrzega rolę obyczaju jako zjawiska uwznioślającego zachowania instynktowne, dokonuje analizy obrazowania impresjonistycznego i naturalistycznego we fragmentach powieści
- wyjaśnia, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny
- wskazuje w *Weselu* S. Wyspiańskiego elementy realistyczne i fantastyczne, omawia sposób, w jaki o rabacji mówią chłopci (Dziad i Ojciec) oraz inteligenci (Pan Młody i Gospodarz), omawia relacje między chłopstwem a inteligencją w akcie I (szczególnie na podstawie rozmów: Czepca z Dziennikarzem, Radczyni z Kliminą, Pana Młodego z Panną Młodą), omawia rolę Racheli we wprowadzeniu zjaw do dramatu, interpretuje słowa Chochoła: „Co się w duszy komu gra, co kto w swoich widzi snach...” w kontekście aktu II, omawia symbolikę rekwizytów, które pojawiają się w akcie II, interpretuje symbolikę złotego rogu i zgubienia artefaktu przez Jaśka, dokonuje analizy symboliki Chochoła, omawia sposób obnażania mitów narodowych
- rozpoznaje główne problemy w tekstach
- rozpoznaje sposoby osiągania efektów ironicznych, rozpoznaje rodzaje ironii we wskazanych tekstach
- wypowiada się na temat przemian politycznych i społecznych w dwudziestoleciu międzywojennym
- porównuje architekturę secesyjną i modernistyczną, wskazuje najważniejsze cechy teatru w dwudziestoleciu międzywojennym
- wymienia najistotniejszych twórców z epoki dwudziestolecia międzywojennego
- wskazuje konteksty w poezji Bolesława Leśmiana, wskazuje elementy tworzące atmosferę intymności, wypowiada się na temat roli natury w budowaniu znaczeń, omawia dosłowną i symboliczną funkcję analogii pomiędzy kalekim żołnierzem a drewnianą figurą, omawia koncepcję Boga w utworze, określa cel bohaterów ballady w sensie dosłownym i symbolicznym
- wypowiada się na temat funkcji tłumy we fragmentach wiersza Juliana Tuwima, wskazuje konteksty związane ze sposobem przedstawiania wiosny w tekstach kultury, wskazuje

konteksty związane z rolą poety i poezji, odnosi treść utworu do programu poetyckiego skamandrytów

- wskazuje mity romantyczne w tekście Jana Lechonia *Herostrates*, omawia sposób przedstawienia Polski w utworze, wskazuje w wierszu aluzje literackie
- omawia funkcje marzenia sennego w wierszu *Spotkanie* Jana Lechonia
- wskazuje najważniejsze cechy teatru w dwudziestoleciu międzywojennym
- wymienia najistotniejszych twórców z epoki dwudziestolecia międzywojennego
- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych użytych w utworze Bolesława Leśmiana *Topielec*, interpretuje tytuł wiersza, wypowiada się na temat sposobu ukazania śmierci w utworze
- wskazuje konteksty (bohater wadzący się z Bogiem, bohaterowie ludowi) w *Dusiolku* Bolesława Leśmiana
- omawia dosłowną i symboliczną funkcję analogii pomiędzy kalekim żołnierzem a drewnianą figurą, omawia koncepcję Boga, która wyłania się z wiersza *Żołnierz* B. Leśmiana
- określa cel bohaterów ballady *Dziewczyzna* B. Leśmiana w sensie dosłownym i symbolicznym, wskazuje konteksty związane z bohaterami wierzącymi w sny
- wypowiada się na temat funkcji tłumy na podstawie wiersza *Wiosna, Dytyramb* J. Tuwima, wskazuje konteksty związane ze sposobem przedstawiania wiosny w tekstach kultury
- wskazuje konteksty związane z rolą poety i poezji w wierszu *Do krytyków*, odnosi treść wiersza do programu poetyckiego skamandrytów
- wskazuje mity romantyczne w tekście *Herostrates* Jana Lechonia, omawia sposób przedstawienia Polski w utworze, wskazuje w wierszu aluzje literackie
- omawia funkcje marzenia sennego w wierszu *Spotkanie* Jana Lechonia
- wyjaśnia, dlaczego wyraz *Czas* został zapisany wielką literą w wierszu *Czas krawiec kulawy* Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, wskazuje w wierszu elementy języka potocznego i potrafi określić ich funkcję
- wskazuje w tekście *Laura i Filon* Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej nawiązania do utworu Franciszka Karpińskiego, wskazuje w utworze elementy demaskujące nierealność sceny przedstawionej w pierwowzorze
- omawia rolę natury w wierszu *Błękitna chwila* Kazimiery Iłakowiczówny, wskazuje elementy poetyki impresjonistycznej
- omawia awangardowy charakter wierszy *Ulica* Tadeusza Peipera i *Piko* Dominika Bielickiego, wskazuje konteksty literackie związane z obrazem miasta i codzienności, porównuje podejścia do wynalazków technicznych w wierszach
- wskazuje w wierszu *Gmachy* Juliana Przybosia figury eksplozywne i wyjaśnia ich znaczenie, wskazuje konteksty związane z obrazem miasta w literaturze
- omawia boski i ludzki aspekt katedry w wierszu *Notre-Dame* Juliana Przybosia, potrafi zinterpretować metaforykę utworu
- wskazuje w wierszu *ballada z tamtej strony* Józefa Czechowicza aluzje literackie i kulturowe oraz określa ich funkcję, omawia motywy oniryczne w utworze
- wskazuje w utworze *mały mit* Józefa Czechowicza fragmenty świadczące o poczuciu zagrożenia, wypowiada się na temat wizji rzeczywistości wyłaniającej się z wiersza
- odnosi sposób przedstawienia rewolucji w *Przedwiośniu* S. Żeromskiego do tradycji literackiej, omawia ewolucję poglądów Cezarego na temat rewolucji, potrafi zaprezentować etapy dojrzewania Cezarego, wskazuje nawiązania do *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza w sposobie przedstawienia dworku i jego mieszkańców, potrafi zinterpretować dosłowne i metaforyczne znaczenie tytułu powieści, odnieść

przedstawiony w powieści motyw utopii do tradycji literackiej, zinterpretować symboliczne znaczenie szkła, wskazać w powieści elementy realizmu, naturalizmu i symbolizmu oraz określić ich funkcję

- w *Ferdydurke* W. Gombrowicza potrafi omówić zabiegi manipulacyjne Pimki mające wpędzić Józia w formę ucznia, zaprezentować mechanizm upupiania, omówić funkcję groteskowego przedstawienia rzeczywistości, omówić stosowane przez Józia strategie rozluźniania formy nowoczesnych, zinterpretować znaczenie pojęcia *pupa* w kontekście szkoły, zinterpretować znaczenie pojęcia *tydka* w kontekście formy nowoczesnych, zinterpretować znaczenie pojęcia *gęba* w kontekście dworku Hurleckich, zinterpretować znaczenie pojęcia *forma* (w odniesieniu do powieści oraz uniwersalne), wskazać w utworze elementy awangardowe, wyjaśnić, na czym polega groteskowy charakter rzeczywistości przedstawionej w *Ferdydurke*
- potrafi wyjaśnić zmiany zachodzące w normie językowej, ocenić podane elementy pod kątem kryteriów poprawności językowej
- potrafi nazwać błędy językowe znalezione w tekście, wyjaśnić, na czym polegają błędy językowe w tekście
- potrafi skorygować podane pismo, przekształcić reklamację w skargę
- potrafi omówić zjawisko Holokaustu
- potrafi zinterpretować funkcję odwołań do militarnej przeszłości w wierszu *Historia* K. K. Baczyńskiego, zaprezentować koncepcję dziejów wyłaniającą się z wiersza, omówić funkcję zestawienia w wierszu przeszłości i teraźniejszości
- potrafi zinterpretować zestawienie motywów arkadyjskich i katastroficznych w utworze *Pokolenie* K. K. Baczyńskiego, omówić kompozycyjną funkcję paralelizmów w środkowej części wiersza, wypowiedzieć się na temat wartości utraconych przez członków pokolenia
- potrafi omówić w wierszu *Z głową na karabinie* Krzysztofa Kamila sposób i funkcje kontrastowego zestawienia przeszłości i teraźniejszości, odnieść przedstawiony w wierszu motyw żołnierza do tradycji literackiej
- potrafi omówić rolę kontrastu w wierszu *Wczorajszemu* Tadeusza Gajcego, zaprezentować dwie koncepcje poezji opisane w wierszu, zinterpretować funkcję świata natury przedstawionego w wierszu
- omówić funkcje kontrastu zastosowanego w wierszu *Widma* Tadeusza Gajcego, wskazać konteksty biblijne i określić ich funkcję, wskazać w utworze elementy ekspresjonizmu i określić ich funkcję
- potrafi omówić kompozycję wiersza *Campo di Fiori* Czesława Miłosza, rozpoznać środki językowe użyte w utworze i określić ich funkcję, omówić kreację podmiotu lirycznego
- potrafi w wierszu *Ocalony* Tadeusza Różewicza omówić funkcję wykorzystania kontrastowych pojęć, omówić funkcję powtórzenia wyrazu *widziałem*, wskazać konteksty biblijne i wyjaśnić ich funkcję
- w wierszu *Lament* Tadeusza Różewicza potrafi omówić funkcję prezentacji atrybutów młodości, omówić kreację podmiotu lirycznego, wskazać w utworze nawiązania biblijne i mitologiczne oraz określić ich funkcję
- potrafi w opowiadaniach Tadeusza Borowskiego omówić konteksty: historyczny i biograficzny, omówić funkcję gwary obozowej w tekście, wypowiedzieć się na temat relacji kat – ofiara, wyjaśnić, na czym polega Dekalog odwrócony w rzeczywistości obozowej, omówić sposób przedstawienia w tekście tragizmu więźniów, omówić sposób przedstawienia esesmanek w tekście, omówić kreację narratora utworu, wskazać fragmenty tekstu, w których narrator stosuje kontrast, i wyjaśnić funkcję tego zabiegu, omówić sposób przedstawienia tragizmu bohaterów

	<ul style="list-style-type: none"> • W <i>Innym świecie</i> Gustawa Herlinga - Grudzińskiego potrafi zaprezentować obóz jako instytucję wychowawczą, omówić mechanizmy obronne więźniów, zaprezentować obóz jako system utrzymywania więźniów tuż poniżej granicy człowieczeństwa, porównać sposoby ukazania więźniów w <i>Innym świecie</i> Gustawa Herlinga-Grudzińskiego i w utworach Tadeusza Borowskiego, omówić znaczenie klamry kompozycyjnej utworu • w <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i> Hanny Krall potrafi przedstawić sposób mówienia przez Marka Edelmana o Mordechaju Anielewiczu, omówić sposób relacjonowania w tekście wydarzeń i funkcję komentarzy Edelmana, przedstawić sposób mówienia o życiu w kontekście operacji serca, omówić wpływ doświadczeń życiowych człowieka na sposób postrzegania przez niego Boga • potrafi omówić zjawisko globalizacji, wypowiedzieć się na temat rewolucji informatycznej i jej znaczenia we współczesnym świecie • potrafi wskazać najważniejsze tendencje w literaturze polskiej i omówić ich związek z wydarzeniami historycznymi • potrafi w utworze <i>Droga donikąd</i> Józefa Mackiewicza wskazać i omówić fragmenty opisujące życie bohaterów w przestrzeni zsowietyzowanej, zrekonstruować światopogląd bohaterów na podstawie ich słów i zachowań • potrafi uzasadnić, że <i>Dżumę</i> Alberta Camusa można odczytać jako opowieść o chorobie, wojnie, systemie totalitarnym, ogólnym problemie zła w świecie, zinterpretować historię Jeana Tarrou, wypowiedzieć się na temat stosunku narratora do orańczyków oraz bohaterów drugoplanowych
5.	<p>Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje analizy antycznego dzieła sztuki • omawia budowę tragedii antycznej na przykładzie <i>Antygony</i> Sofoklesa • omawia podział mitów pod względem tematycznym oraz podaje ich konkretne przykłady • wskazuje archetypy w mitach greckich • wypowiada się na temat obrazu człowieka i jego losu ukazanego w eposach Homera • wymienia cechy stylu biblijnego • wypowiada się na temat roli Biblii w kulturze • omawia funkcje Biblii – sakralną, poznawczą i estetyczną • interpretuje opowieść o zerwaniu owocu z drzewa zakazanego (grzechu pierworodnym) • podejmuje dyskusję na temat sensu cierpienia i zgody Boga na istnienie zła (teodycei) • interpretuje teologiczną wymowę Księgi Koheleta • omawia obraz Boga i człowieka wyłaniający się z psalmów • wypowiada się na temat alegorycznej interpretacji <i>Pieśni nad Pieśniami</i> • interpretuje symbole i alegorie znajdujące się w omawianych fragmentach Apokalipsy • wymienia zabytki języka polskiego • wyjaśnia, czym jest franciszkanizm • analizuje średniowieczne dzieło sztuki według podanych kryteriów • odnajduje w <i>Bogurodzicy</i> motyw deesis i odnosi go do sztuk plastycznych; omawia formę wiersza • porównuje obrazy Maryi z <i>Lamentu świętokrzyskiego</i> i z <i>Bogurodzicy</i> • omawia parenetyczny charakter <i>Legandy o św. Aleksym</i> • na przykładzie <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> omawia światopogląd ludzi średniowiecza • interpretuje metaforyczne znaczenie <i>Kwiatków św. Franciszka</i> • wskazuje i omawia symbole obecne w <i>Pieśni o Rolandzie</i> • objaśnia funkcję fantastyki w <i>Dziejach Tristana i Izoldy</i> • wymienia dzieła polskiej historiografii średniowiecznej

- wskazuje źródła kulturowe, z których czerpał Dante; wyjaśnia, dlaczego Dante uczynił swoim przewodnikiem Wergiliusza
- omawia najważniejsze procesy w historii języka polskiego
- wskazuje w dziełach kultury dawnej dowody na zmiany językowe
- samodzielnie interpretuje tekst
- formułuje argumenty, prezentuje i uzasadnia własne sądy
- podejmuje dyskusję na temat przydatności retoryki w różnych sytuacjach
- przywołuje konteksty i nawiązania
- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę językową
- buduje spójną, poprawną i przekonującą wypowiedź argumentacyjną
- poprawnie interpretuje wymagany materiał
- właściwie argumentuje, uogólnia, podsumowuje i porównuje
- omawia wpływ sytuacji społecznej na jakość aktu komunikacji
- wyszukuje w tekście przykłady poszczególnych funkcji wypowiedzi
- wyjaśnia, czym są konteksty: literacki, historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, kulturowy, religijny, filozoficzny, egzystencjalny
- analizuje wpływ antyku na narodziny renesansu
- omawia obraz świata przedstawiony we fragmencie *Żywota człowieka poczciwego* Mikołaja Reja i wyjaśnia, na czym polega parenetyczny charakter dzieła
- porównuje kreację Boga w hymnie Jana Kochanowskiego z jego obrazem w utworach średniowiecznych
- dokonuje wnikliwej analizy i interpretacji omawianych pieśni Jana Kochanowskiego, wskazuje cechy wiersza sylabicznego
- dokonuje analizy i interpretacji trenów, określa, jakie innowacje wprowadził Jan Kochanowski w trenie jako gatunku literackim
- omawia uniwersalny charakter tłumaczenia psalmów Jana Kochanowskiego
- omawia sztukę poetycką pieśni chóru w *Odprawie posłów greckich* Jana Kochanowskiego, opisuje aluzje do realiów XVI-wiecznej Polski w utworze
- podejmuje dyskusję na temat aktualności *Kazań sejmowych* we współczesnym społeczeństwie polskim
- omawia znaczenie wielkich liter w tekście poetyckim
- uzasadnia pisownię *nie* oraz *by* w tekście poetyckim
- dokonuje streszczenia i parafrazy podanych tekstów
- omawia filozofię baroku
- dokonuje analizy dzieła barokowego według wskazanych kryteriów
- dokonuje analizy i interpretacji sonetów, porównuje obraz Boga zawarty w wierszach Mikołaja Sępa Szarzyńskiego z obrazem Boga w *Hymnie* Jana Kochanowskiego
- dokonuje analizy i interpretacji utworów Daniela Naborowskiego
- dokonuje analizy i interpretacji wierszy Jana Andrzeja Morsztyna
- analizuje styl i język *Pamiętników* Jana Chryzostoma Paska
- analizować język *Romea i Julii* W. Szekspira, podejmuje dyskusję na temat aktualności dzieła
- analizuje przyczyny ponadczasowej aktualności *Makbeta* Williama Szekspira, definiuje tragizm w utworze, analizuje kreację Lady Makbet
- analizuje język utworu, podejmuje dyskusję na temat problematyki *Skapca* Moliera
- zapisuje poprawnie podane wyrazy i wyjaśnia zasadę zapisu
- tworzy spójną rozprawkę interpretacyjną
- prezentuje wpływ idei oświeceniowych na życie codzienne, analizuje wpływ czasopiśmiennictwa na epokę

- analizuje dzieło klasycystyczne według wskazanych kryteriów, analizuje, w jaki sposób sztuka oświecenia odzwierciedlała najważniejsze idee tej epoki
- porównuje *Hymn do miłości ojczyzny* Ignacego Krasickiego z *Pieśnią V* Jana Kochanowskiego
- rozpatruje satyry w kontekście ówczesnej obyczajowości oraz w kontekście sytuacji społeczno-politycznej, omawia sposoby uzyskiwania efektu komicznego w satyrze
- wyjaśnia, dlaczego sielanki sentymentalne śmieszą dzisiejszego czytelnika
- analizuje i interpretuje *Pieśni nabożne*, porównuje utwory Franciszka Karpińskiego z pieśnią *Czego chcesz od nas, Panie* Jana Kochanowskiego
- podejmuje dyskusję na temat roli hymnu i innych symboli w życiu narodu
- posługuje się skrótami i skrótowcami w tworzeniu tekstu
- przedstawia najważniejsze założenia filozofii romantycznej
- dokonuje analizy romantycznego dzieła sztuki
- wskazuje specyfikę literatury polskiej i wyjaśnia jej genezę
- wyjaśnia przyczynę wyboru powieści epistolarnej
- formułuje program przedstawiony w wierszu
- wyjaśnia, dlaczego *Romantyczność* A. Mickiewicza została okrzyknięta manifestem romantyzmu, przedstawia punkty widzenia Starca i narratora oraz odnosi je do światopoglądów: oświeceniowego i romantycznego, dokonuje analizy zabiegów artystycznych, dzięki którym został uzyskany nastrój grozy w balladzie *Lilije*, omawia romantyczną koncepcję świata zaprezentowaną w utworach
- dokonuje analizy sposobu uzyskania określonego nastroju w poszczególnych *Sonetach krymskich* A. Mickiewicza
- dokonuje analizy sposobu ukazania w wybranych wierszach A. Mickiewicza różnych odcieni uczuć, omawia związki utworów ze światopoglądem romantycznym
- interpretuje rolę kostiumu historycznego w *Konradzie Wallenrodzie* A. Mickiewicza, dokonuje analizy stylu utworu
- dokonuje analizy kreacji Konrada w *Wielkiej Improwizacji*, wyjaśnia symbolikę bajki *Żegoty*
- odnosi się do zawartej w *Grobie Agamemnona* opinii podmiotu lirycznego o Polakach, omawia symbolikę Termopil i Cheronei w odniesieniu do współczesnej Juliuszowi Słowackiemu historii Polski
- omawia realizację motywu *exegi monumentum* w wierszu *Testament mój* J. Słowackiego
- dokonuje analizy rozmowy Kordiana z Papieżem, omawia próbę autokreacji bohatera w monologu na szczycie Mont Blanc, wskazuje zabiegi manipulacyjne w przemowie Kordiana do spiskowców, dokonuje analizy rozmowy Kordiana z Doktorem w zakładzie dla obłąkanych
- dokonuje analizy przyczyn klęski małżeństwa hrabiego Henryka, interpretuje tytuł i zakończenie dramatu, charakteryzuje hrabiego Henryka jako bohatera tragicznego (*Nie-Boska komedia*)
- samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji wybranych wierszy C.K. Norwida
- wyjaśnia klasyfikację zapożyczeń na podstawie ich budowy
- tworzy teksty z wykorzystaniem różnych odmian polszczyzny
- tworzy tekst w określonym stylu
- dokonuje analizy roli powstania styczniowego w kształtowaniu się pozytywizmu polskiego
- wyjaśnia istotę filozofii pozytywnej
- interpretuje przesłanie wybranych utworów Adama Asnyka
- omawia funkcję otwartego zakończenia *Lalki* B. Prusa w kontekście kreacji głównego bohatera

- porównuje wybrany współczesny felieton z tekstem Bolesława Prusa
- interpretuje paraboliczny charakter noweli *Z legend dawnego Egiptu*
- wyjaśnia, na czym polega zabieg mitologizacji w *Glorii victis*
- wyjaśnia, jaką rolę w kreacji bohaterów *Nad Niemnem* odgrywa natura
- dokonuje analizy monologów wewnętrznych Raskolnikowa w kontekście problematyki psychologicznej
- wskazuje intertekstualność w podanym fragmencie tekstu
- opisuje specyfikę przełomu modernistycznego na ziemiach polskich, wyjaśnia znaczenie Krakowa dla rozwoju Młodej Polski
- wyjaśnia przyczyny popularności filozofii Arthura Schopenhauera
- dokonuje analizy wybranych dzieł sztuki reprezentujących impresjonizm i symbolizm
- wypowiada się na temat obrazowania impresjonistycznego ukazanego w wybranych utworach K. Przerwy-Tetmajera
- w wybranych utworach J. Kasprowicza wskazuje elementy symbolizmu, przedstawia koncepcję Boga, świata i człowieka
- w wybranych utworach L. Staffa wskazuje elementy symbolizmu i impresjonizmu
- interpretuje tytuł opowiadania S. Żeromskiego *Rozdzióbią nas kruki, wrony...* w odniesieniu do jego treści, omawia uniwersalną wymowę tekstu, wypowiada się na temat sposobu przedstawienia powstania w odniesieniu do tradycji romantycznej, interpretuje warstwę symboliczną utworu
- omawia wady i zalety podporządkowania się wspólnocie oraz jej prawom ukazanego w *Chłopach* W. S. Reymonta, interpretuje symboliczną śmierć Kuby podczas wesela, interpretuje symbolikę powieści
- określa rolę kontekstów w odczytaniu sensu utworów
- wskazuje w twórczości plastycznej Stanisława Wyspiańskiego elementy estetyki modernistycznej, wymienia uprzedzenia i stereotypy, które stoją na przeszkodzie porozumieniu między chłopstwem a inteligencją oraz dokonuje ich analizy, charakteryzuje Rachelę i przedstawia jej funkcję w dramacie, dokonuje analizy dialogów bohaterów, wyjaśnia symboliczne znaczenie każdej z osób dramatu, dokonuje analizy symbolicznego znaczenia rozmowy Poety z Panną Młodą, interpretuje symbolikę chocholego tańca i ocenia jej aktualność, porównuje motyw tańców kończących *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza i *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, wypowiada się na temat przedstawionej przez Stanisława Wyspiańskiego diagnozy społeczeństwa i ocenia jej aktualność
- formułuje argumenty potwierdzające stanowiska autorów tekstów, przedstawia i uzasadnia własne sądy
- dokonuje analizy wpływu I wojny światowej na nastroje społeczne
- odczytuje w wierszu Bolesława Leśmiana *Dusiołek* przenośny sens opowiadanej historii
- w wierszu *Żołnierz Bolesława Leśmiana* interpretuje wymowę utworu, wskazuje konteksty związane ze sposobem ukazywania brzydoty w tekstach kultury
- wypowiedzieć się na temat paradoksu ludzkiej egzystencji w kontekście *Dziewczyny* Bolesława Leśmiana, potrafi zinterpretować metaforykę ballady, sformułować tezę interpretacyjną utworu
- potrafi w wierszach Juliana Tuwima zinterpretować znaczenie tłumy i wiosny w kontekście utworu oraz twórczości skamandrytów, zinterpretować znaczenie fragmentu: *Tłumie! Ty masz RACJĘ!!!*
- potrafi zaprezentować koncepcję poety wyłaniającą się z wiersza *Do krytyków* J. Tuwima

- potrafi w wierszu *Herostrates Jana Lechonia* zinterpretować przedstawione relacje pomiędzy tradycją a współczesnością, zinterpretować puentę wiersza
- potrafi w wierszu *Spotkanie J. Lechonia* omówić funkcje nawiązania do *Boskiej komedii* Dantego Alighieri, zinterpretować puentę wiersza
- potrafi w wierszu *Czas krawiec kulawy* Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej zinterpretować metaforyczne znaczenie utworu, zinterpretować puentę wiersza
- wypowiada się na temat stosunku podmiotu lirycznego wiersza *Laura i Filon* Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej do sentymentalnej konwencji literackiej
- dokonuje analizy występującego w wierszu *Błękitna chwila* Kazimierzy Iłakowiczówny podziału na wczoraj – dzisiaj – jutro
- interpretuje metaforę wierszy *Ulica* Tadeusza Peipera i *Piko* Dominika Bielickiego, potrafi zinterpretować tytuły w kontekście utworów
- potrafi zinterpretować symbole zawarte w wierszu *Gmachy* Juliana Przybosia, zinterpretować metaforę utworu
- potrafi sformułować tezę interpretacyjną wiersza *Notre-Dame* Juliana Przybosia, zinterpretować puentę utworu
- potrafi wskazać w wierszach Józefa Czechowicza aluzje literackie i kulturowe oraz określić ich funkcję, omówić motywy oniryczne, wskazać fragmenty świadczące o poczuciu zagrożenia, wypowiedzieć się na temat wizji rzeczywistości wyłaniającej się z wiersza
- potrafi omówić w *Przedwiośniu* Stefana Żeromskiego wpływ doświadczenia rewolucji na głównego bohatera, dokonać analizy przemysłów Cezarego Baryki na temat sposobu życia Wielosławskich, omówić wpływ pobytu Cezarego w Nawłoci na proces kształtowania się jego światopoglądu, dokonać analizy sceny, w której Cezary Baryka przekracza granicę, i omówić jej wpływ na budowanie światopoglądu bohatera, zinterpretować ostatnią scenę powieści, omówić funkcję opowieści o szklanych domach w planie ideologicznym powieści, zinterpretować metaforyczne znaczenie opowieści o szklanych domach, wskazać w powieści kontrasty i określić ich funkcję
- potrafi w *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza wyjaśnić mechanizm symetrii i analogii na przykładzie tworzenia się stronnictw chłopaków i chłopiąt, dokonać analizy wojny na miny i wyjaśnić jej metaforyczny sens, dokonać analizy zabiegu manipulowania formą podczas prezentowania Józia Młodziakom przez Pimkę, dokonać analizy sceny rozbicia formy w pokoju Zuty, zinterpretować ostatni akapit powieści, omówić strategię manipulowania formą, omówić rolę groteski w budowaniu znaczeń utworu
- potrafi odróżnić zamierzoną innowację językową od błędu językowego
- potrafi poprawić błędy językowe
- potrafi zredagować skargę, zażalenie i reklamację
- potrafi omówić rolę Polskiego Państwa Podziemnego
- potrafi w wierszu *Historia* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego zinterpretować ostatnią strofę wiersza, odnieść zawartą w wierszu historiozoficzną koncepcję dziejów do tradycji literackiej
- potrafi w wierszu *Pokolenie [Wiatr drzewa spienia...]* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego zinterpretować znaczenie odwołania do *Iliady* Homera, zinterpretować puentę wiersza
- potrafi w wierszu *Z głową na karabinie* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego zinterpretować metaforę tekstu, zinterpretować puentę utworu
- potrafi w wierszach Tadeusza Gajcego zinterpretować zestawienie przeszłości i teraźniejszości w kontekście historycznym, wypowiedzieć się na temat obrazu człowieka, zinterpretować tytuł wiersza

- potrafi w wierszach Czesława Miłosza sformułować tezę interpretacyjną utworu, zinterpretować puentę wiersza, zinterpretować metaforykę utworu
- potrafi w wierszach Tadeusza Różewicza zinterpretować funkcję klamry kompozycyjnej utworu, zinterpretować puentę
- potrafi w opowiadaniach Tadeusza Borowskiego wskazać cechy człowieka zlagrowanego, omówić funkcję behawioralnego sposobu opisu bohaterów, dokonać analizy sposobu prowadzenia rozmowy przez więźniów przed przybyciem transportu, dokonać analizy języka, za pomocą którego narrator opisuje kobiety, odczytać dosłowny i metaforyczny sens tytułu tekstu, omówić tragizm więźniów obozów koncentracyjnych, przywołując różne konteksty
- potrafi w *Innym świecie* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego dokonać analizy przedstawionego w tekście stopniowego pozbawiania więźnia człowieczeństwa, dokonać analizy procesu reifikacji, zinterpretować rozdział *Upadek Paryża*, wskazać różne płaszczyzny interpretacji tekstu: psychologiczną, polityczną, socjologiczną, filozoficzną, etyczną
- w *Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall potrafi wypowiedzieć się na temat sposobu mówienia przez Edelmana o sobie i swojej roli po powstaniu, omówić mechanizm pamięci w kontekście nawracania motywów w tekście, zinterpretować znaczenie współistnienia w tekście dwóch płaszczyzn czasowych, zinterpretować zakończenie tekstu
- potrafi wypowiedzieć się na temat funkcjonowania demokracji i przestrzegania praw człowieka we współczesnym świecie, wypowiedzieć się na temat zjawiska wielokulturowości we współczesnym świecie
- potrafi wymienić i scharakteryzować tematy dominujące we współczesnej literaturze polskiej
- potrafi zinterpretować znaczenie motywów pojawiających się w wierszach Stanisława Balińskiego, omówić wykorzystanie toposu natury w różnych tekstach literackich na przestrzeni epok,
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Kazimierza Wierzyńskiego, zinterpretować symboliczne znaczenie strychu i kufra w wierszu *Kufer*, omówić wykorzystanie toposu tułacza w różnych tekstach literackich na przestrzeni epok
- potrafi w utworze *Droga donikąd* Józefa Mackiewicza zinterpretować warstwę symboliczną utworu, zinterpretować tytuł powieści, zaprezentować uniwersalną wymowę powieści
- potrafi w *Dżumie* Alberta Camusa zinterpretować zakończenie utworu, rozpatrzyć postawę doktora Rieux w kontekście filozofii egzystencjalnej, dokonać analizy kazań ojca Paneloux, omówić funkcję uniwersalizacji czasu i przestrzeni w powieści
- potrafi zinterpretować symbolikę występującą w wierszach Tadeusza Różewicza i Jacka Kaczmarskiego, zinterpretować znaczenie tytułu, omówić wykorzystanie toposu Ikara w różnych tekstach literackich na przestrzeni epok, zinterpretować utwory w kontekście filozoficznym, historycznym i religijnym
- potrafi na podstawie *Roku 1984* George'a Orwella wypowiedzieć się na temat relacji międzyludzkich w państwie totalitarnym, zinterpretować słowa Winstona, zinterpretować zakończenie powieści w kontekście lektury, wyjaśnić znaczenie słów Ludwiga Wittgensteina
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Czesława Miłosza, omówić przedstawione motywy, wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy utworów
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Zbigniewa Herberta, omówić przedstawione motywy, wypowiadać się na temat uniwersalnej wymowy utworów
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Wisławy Szymborskiej, omówić przedstawione motywy, wypowiadać się na temat uniwersalnej wymowy utworów

- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Haliny Poświatowskiej, omówić przedstawione motywy, wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy utworów
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Agnieszki Osieckiej, omówić przedstawione motywy, wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy utworów
- potrafi omówić przedstawione motywy w utworach Mirona Białoszewskiego, wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy utworów, omówić lingwistyczny charakter utworów
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Marka Rymkiewicza, omówić przedstawione motywy, wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy utworów
- potrafi zinterpretować *Tango* Sławomira Mrożka jako dramat rodzinny, zinterpretować zakończenie utworu jako parabolę polityczną, zinterpretować tytuł utworu, omówić tragizm Artura, omówić sposób przedstawienia motywu buntu w różnych utworach literackich
- potrafi zinterpretować metaforykę utworów Stanisława Barańczaka, omówić przedstawione motywy, wypowiedzieć się na temat uniwersalnej wymowy utworów
- potrafi zinterpretować tytuł opowiadania *Raport o stanie wojennym* Marka Nowakowskiego, zinterpretować znaczenia niedosłowne w opowiadaniu, wyjaśnić w utworze *Górq Edek* symboliczny sens sceny na parkingu, zinterpretować tytuł
- potrafi przeanalizować język utworu *Już czas na sen* Jeremiego Przybory, zinterpretować sensy niedosłowne piosenki
- potrafi zinterpretować tytuły wierszy stanu wojennego, porównać utwory pod kątem ukazania tematu stanu wojennego
- potrafi w utworze *Madame* Antoniego Libery zinterpretować scenę pożegnania ucznia z nauczycielką, wypowiedzieć się na temat potrzeby mityzacji rzeczywistości, wypowiedzieć się na temat funkcji pamięci w przedstawianiu przeszłości, odwołując się do *Madame* i innych tekstów literackich, omówić sposób przedstawienia motywu młodości w różnych utworach literackich
- potrafi w *Trenie* Wojciecha Wencła zinterpretować metaforykę utworu, wskazać różne interpretacje ostatniego wersu
- potrafi wypowiedzieć się na temat uniwersalnego charakteru opowiadania *Katedra* Jacka Dukaja, omówić sposób wykorzystania motywu katedry w opowiadaniu i wierszu Juliana Przybosa *Notre-Dame*
- potrafi zinterpretować tytuł utworu *Miejsce* Andrzeja Stasiuka, wypowiedzieć się na temat sposobu przedstawienia motywu przemijania w opowiadaniu
- potrafi w utworze *Profesor Andrews w Warszawie* Olgi Tokarczuk omówić symboliczne znaczenie toposu labiryntu, zinterpretować zakończenie utworu, omówić sposób przedstawienia toposu labiryntu w różnych utworach literackich
- potrafi w utworze *Podróże z Herodotem* Ryszarda Kapuścińskiego wypowiedzieć się na temat znaczeń wędrówki w różnych epokach, omówić ujęcia motywu podróży w różnych utworach literackich
- potrafi analizować wypowiedzi internetowe pod kątem użytych środków, podać przykłady wtórnej oralności i ocenić to zjawisko
- potrafi analizować język wybranych reklam, tworzyć slogan reklamowy, wypowiedzieć się na temat etycznego wymiaru reklamy
- potrafi uzasadnić, że podany tekst został napisany językiem nowomowy

6.	Na ocenę celującą uczeń: <ul style="list-style-type: none">• w pełni opanował wiadomości i umiejętności na ocenę bardzo dobrą• samodzielnie interpretuje teksty• wykorzystuje bogate konteksty• formułuje i rozwiązuje problemy badawcze• podejmuje swobodną dyskusję na różne tematy• podejmuje polemikę• sprawnie posługuje się językiem